

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ
ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА
(БІЛОРУСЬ)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АБАЯ
(КАЗАХСТАН)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)
САМАРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І НАУК ПРО ЗДОРОВ'Я У м. ЛОДЗЬ (РЕСПУБЛІКА
ПОЛЬЩА)

FOLIA COMENIANA

*ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ
ІМЕНІ
ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО*

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали I Міжнародної
науково-практичної онлайн-Інтернет-конференції**

06 квітня 2017 року

Частина I

Умань – 2017

УДК 37(477) (06)
ББК 74.04 (4 Укр) я431
М 74

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Велесон Войцех – д. соціолог. н., проректор з організації навчання та якості освіти Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі.

Івлева Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – к. пед. н., доц., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергійко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц., зав. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 8 від 25.04.2017 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

М 74 МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТЬНОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ : Матеріали Першої Міжнародної Інтернет-конференції, м. Умань, 6 квітня 2017 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2017. – Ч. І. – 113 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія **КВ** №19704 – 9504Р від 21.12.2012 р.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямкам роботи конференції: методологія модернізації освітнього середовища; особливості сучасного виховного середовища та сучасні підходи до удосконалення навчального процесу у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах; основні тенденції формування змісту освіти в умовах модернізації освітнього середовища; сучасні педагогічні технології у процесі модернізації освітнього середовища; проблеми управління навчальними закладами у період їх модернізації; діяльність соціально-психологічної служби у ЗНЗ та ВНЗ; історія та перспективи, філософія освіти на зламі її модернізації; психодидактичні дослідження як необхідність реалізації продуктивної освіти.

УДК 37(477) (06)
ББК 74.04 (4 Укр) я431

ЗМІСТ

I. МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

- Іванюк Ганна.** Нова стратегія розвитку освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу.....6
Косишук Сергій. Проблема модернізації освітнього середовища: аксіологічно-акмеологічний контекст.....9
Січкара Алла. Трансформація ідей про розвивальне середовище у еспадщині українських педагогів (20-ті рр. ХХ століття).....12

II. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

- Дурманенко Оксана.** Організація виховної роботи у ВНЗ у контексті модернізації освітнього середовища.....16
Кибальна Неля. Виховання цілеспрямованої позитивної мотивації майбутніх фахівців цивільного захисту на необхідність прояву відповідальності у професійній діяльності.....19

III. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

- Борзенкова Ольга.** Умовля формування професійної компетентності магістрів освіти.....22
Васьківський Микола. Особливі чинники підготовки старшокласників до вибору професії типу «людина – техніка»...28
Галушак Ірина. Педагогічні детермінанти формування правової компетентності майбутніх економістів у вищій школі.....30
Голова Наталія. Особливості підготовки вихователів до формування просторово-часових уявлень дітей дошкільного віку.....33
Денисенко Світлана. Сучасні методи та засоби створення мультимедійного освітнього середовища ВНЗ.....37
Куземко Леся. Сучасні виклики вищої педагогічної освіти.....39
Паламар Світлана. Формування ціннісних орієнтацій старшокласників засобами міжпредметних зв'язків.....43

IV. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Барановська Олена.* Міжпредметна інтеграція як основний чинник удосконалення навчального процесу в старшій школі в умовах профільного навчання.....46
- Бобилєв Дмитро.* Модернізація цілей і змісту методичної системи навчання функціонального аналізу з пріоритетом професійної спрямованості та фундаментальності.....49
- Кизенко Василь.* Варіативний компонент як важливий чинник модернізації освітнього середовища.....52
- Кравчук Ольга.* Педагогічні реалії формування краєзнавчої компетентності в учнів старшої школи.....55
- Трубачева Світлана.* Метапредметні основи професійно зорієнтованого освітнього середовища у старшій школі.....59
- Чирва Галина.* Основи моделювання сучасного змісту підготовки майбутніх спеціалістів у педагогічних ВНЗ.....61

V. ДИДАКТИЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Бобкович Катерина.* Значення системи moodle як засобу модернізації та оптимізації освітнього процесу у вищих медичних навчальних закладах.....63
- Васьківська Олена.* Розвиток діалогічних умінь старшокласників в умовах віртуального середовища.....67
- Голуб Володимир, Голуб Надія.* Усна народна творчість як теоретична основа формування пізнавальних інтересів у молодших школярів.....69
- Стеценко Надія.* Організація тестового контролю навчальних досягнень студентів з дисциплін педагогічного циклу.....71

VI. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Welskop Wojciech (Велскон Войцех).* Action learning and case-study as a modern interactive educational technology.....73

- Венгловська Олена.* Особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця засобами пошукової діяльності.....77
- Коберник Галина.* Показники готовності майбутніх учителів до впровадження інноваційних педагогічних технологій.....80
- Чорноус Оксана.* Дидактичні особливості мультимедійних технологій в освітньому середовищі.....84

VII. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ У ПЕРІОД ЇХ МОДЕРНІЗАЦІЇ

- Дичук Павло, Перфільєва Людмила.* Інновації моніторингу якості вищої освіти.....86

VIII. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ЗНЗ ТА ВНЗ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

- Іванова Наталя.* К вопросу о социально-психологической адаптации выпускников факультета начального образования к работе в образовательных организациях.....89
- Лисюченко Людмила.* Теоретичний аналіз проблеми професійної адаптації особистості.....96
- Чекаленко Вікторія.* Соціально-психологічний супровід професійного становлення студентів.....99

IX. ПСИХОДИДАКТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТИ

- Бартків Оксана.* Сутність сприятливого навчально-виховного середовища вищого навчального закладу.....101
- Беллюдна Наталія.* Психофізіологічні основи розвивального навчання молодших школярів в емпіричному досвіді В. О. Сухомлинського.....105
- Дурманенко Євгенія.* Інноваційний потенціал викладача вищої школи як показник модернізації навчального середовища.....107
- Хайрулліна Юлія.* Формування художнього світосприйняття школярів засобами медіакраєзнавства.....110

1. 'Scientific',
2. 'Experiential',
3. 'Critical Reflection',
4. 'Tacit' [1].

Action learning in terms of The Scientific School of Thought is conceptualized as a problem-solving technique based on three interactive systems: 'alpha', 'beta' and 'gamma'. *Alpha* system is the interplay of 'the learner's value system', 'the external system that affects the decision-making process', and 'the internal systems in which the learner works'. *Beta* system is based on five steps: 'survey', 'hypothesis', 'experiment', 'audit' and 'review'. In *Gamma* system personal development and interaction between the learner and the social environment are very important.

In practice, this form of action learning has much in common with action research, however, is definitely directed towards science.

The other school is The Experiential School of Thought. This approach helps learners to learn from their experiences, focus on personal development and monitor progress towards achieving learning goals. Some advocates of action learning see Kolb's experiential learning cycle as its theoretical base. Kolb's theory is the theoretical basis for the activities of The Experiential School of Action Learning supporters. In Kolb's experiential learning cycle learning action, reflection, theory and practice are equally important. The action learning method is the foundation for learning action and enables learning in each stage of the experiential learning cycle.

The most effective learning is based on the need to solve problems. This allows you to acquire relevant knowledge, which gives discretion to further development.

Список використаних джерел

1. O'NEIL, J. & MARSICK, V. (Eds.) *Action Learning: Successful Strategies for Individual, Team and Organization*. Advances in Developing Human Resources – Academy of Human Resources Development, 2000. 140 p. ISBN 1583760229.
2. REVANS, R.W. *The ABC of Action Learning*. Bromley-Kent: Chartwell-Bratt, 1983. 84 p. ISBN 0862380448.
3. REVANS, R. W. *The Origin and Growth of Action Learning*. London: Chartwell Bratt, 1982. 846 p. ISBN 0862380200.

Венгловська Олена,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Виклики третього тисячоліття, реформування української освіти зумовлюють зміни вимог до підготовки майбутнього фахівця. У «Концепції нової української школи» обґрунтовано стратегічні завдання, що постають перед сучасними педагогами щодо підготовки молодшої генерації до життя. У документі актуалізується теза про те, що «успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями» [4, с. 104].

Названі положення зумовлюють трансформацію мети, завдань, організаційних форм підготовки майбутніх фахівців на засадах дитиноцентричної й партнерської педагогіки, врахуванні особистісних, аксіологічних, діяльнісних, компетентісних концептів. Значущим у цьому сенсі є особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця, що здійснюється у процесі пошукової діяльності.

Вивчення, аналіз теоретичних джерел, узагальнення поглядів науковців на проблему дослідження, студіювання довідкової літератури [2; 3; 5] сприяли з'ясуванню суті поняття «особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця», під яким, насамперед, розуміємо процес, що спрямований на формування у майбутніх педагогів особистісних та професійних якостей, здатності та готовності до розвитку й саморозвитку задля продукування нових ідей, способів діяльності на основі здобутих знань й вироблення власної траєкторії професійного вивіщення.

Особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців відбувається у процесі пошукової діяльності, яка є складовою

навчання, заснованого на дослідженнях й організовується під час аудиторної й позааудиторної роботи.

Важливою умовою організації пошукової діяльності є залучення студентів до вивчення теоретичних джерел, історико-педагогічних першоджерел, матеріалів, що зберігаються у фондах архівів; засвоєння технологій теоретичного й емпіричного дослідження; вдосконалення умінь інтерпретувати отримані дані, оформляти результати власних студій.

Пошукова діяльність майбутніх педагогів реалізується у таких напрямках:

– здійснення пошукової діяльності у межах вивчення змістових модулів навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу (самостійна робота, виконання та захист індивідуальних або групових проектів, тощо);

– виконання студентських курсових, бакалаврських, магістерських проектів із урахуванням потреб педагогів-практиків;

– організація пошукової діяльності у процесі функціонування студентських гуртків, студій, шкіл, центрів, лабораторій.

Результати пошукової діяльності студенти можуть презентувати у формі авторських сайтів, блогів, відеоматеріалів (за результатами проведення емпіричних досліджень), розроблених рекомендацій для педагогів, батьків із різних проблем виховання дітей, змістово-методичного забезпечення, тощо. Захист та презентація освітніх продуктів має публічний характер і відбувається під час круглих столів, студентських науково-практичних конференцій, семінарів, педагогічних читань, аукціонів студентських пошукових проектів.

У Київському університеті імені Бориса Грінченка напрацьовано досвід презентації студентами результатів пошукової діяльності під час роботи історико-педагогічних студій та захистів індивідуальних проектів, що виконуються у межах вивчення навчальних дисциплін. Так, у перебігу сесій історико-педагогічних студій студенти демонструють власні доробки у формі електронних інформаційних ресурсів, зокрема таких як: «Гортаючи сторінки часопису «Світло»», «Педагогічні

персоналії на тлі епохи», технологічне портфоліо вихователя дошкільного навчального закладу (<http://pi.kubg.edu.ua/resursi/rusursi/kataloh-studentskykh-proektiv.html>), тощо [1, с. 210-218].

Самостійна робота студентів із навчальних дисциплін планується у формі виконання ними індивідуальних або групових проектів (створення брошур, календарів, посібників, програм індивідуального розвитку дитини, тощо). Захист робіт відбувається публічно, із залученням педагогів-практиків дошкільних навчальних закладів та початкових шкіл.

Здійснюючи пошукову діяльність, студенти удосконалюють уміння працювати в команді, розподіляти обов'язки, проектувати етапи виконання проекту, здійснювати пошук, відбір необхідних джерел, працювати з різними видами каталогів бібліотек, описами справ, що знаходяться у фондах архівів, аналізувати, систематизувати, узагальнювати отриману інформацію, впроваджувати інновації, виробляти нові знання задля їх використання у власній професійній діяльності. Ці уміння складають основу професійного розвитку фахівців.

Особистісний розвиток, спрямований на формування педагога, якому притаманні морально-етичні смисли, його готовності мобільно реагувати на виклики часу, бути на вістрі змін, брати відповідальність за результат, учитися упродовж життя.

Список використаних джерел

1. Венгловська О.А. Формування дослідницької компетентності вчителя початкової школи у процесі функціонування історико-педагогічних студій / О.А. Венгловська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 2 (46). – С. 210-218.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 733.

3. Іванюк Г.І. Підготовка фахівців із дошкільної освіти: навчання на дослідженнях / Г.І. Іванюк // Актуальні проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти і професійної підготовки педагогічних кадрів у контексті євроінтеграційних процесів : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 12-13 травня, 2016 року, м. Чернівці. – С. 33-37.

4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf>. – Назва з екрана.